Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 6. julija 2017*

„1*Jezik postopka: nemščina.Predhodno odločanje — Prevoz — Skupna pravila za opravljanje zračnih prevozov v Uniji — Uredba (ES) št. 1008/2008 — Določbe o določanju cen — Člen 22(1) — Člen 23(1) — Informacije, ki se zahtevajo pri prikazovanju tarif, ki so na voljo javnosti — Obveznost navedbe dejanskega zneska davkov, prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin — Prosto določanje cen — Zaračunavanje stroškov obdelave, če potnik odpove rezervacijo leta ali če se ne vkrca — Varstvo potrošnikov“

V zadevi C-290/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (zvezno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 21. aprila 2016, ki je na Sodišče prispela 24. maja 2016, v postopku

Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG

proti

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi T. von Danwitz, predsednik senata, E. Juhász, C. Vajda, sodnika, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos (poročevalec), sodnik,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodna tajnica: X. Lopez Bancalari, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. marca 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za družbo Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG M. Knospe, odvetnik,

— za Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV P. Wassermann, odvetnik,

— za nemško vlado K. Stranz in T. Henze, agenta,

— za Evropsko komisijo W. Mölls, K.-P. Wojcik in F. Wilman, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 22(1) in člena 23(1) Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (UL 2008, L 293, str. 3).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG (v nadaljevanju: Air Berlin) in Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (zvezno združenje organov in uradov za varstvo potrošnikov, v nadaljevanju: Bundesverband) glede tožbe za opustitev, ki jo je Bundesverband vložilo zoper prakse družbe Air Berlin glede prikazovanja cen in splošnih pogojev poslovanja, ki so na voljo na njenem spletnem mestu.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13/EGS

3 Člen 3(1) in (2) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) določa:

„1. Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega [nepoštenega], če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

2. Pogodbeni pogoj šteje za pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če je bil sestavljen vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na vsebino določbe, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipske pogodbe.

[…]“

4 V skladu s členom 6(1) te direktive „[d]ržave članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

Uredba št. 1008/2008

5 V uvodni izjavi 16 Uredbe št. 1008/2008 je navedeno:

„Stranke bi morale imeti možnost učinkovite primerjave cen zračnih prevozov različnih letalskih prevoznikov. Zato bi morale končne cene, ki naj jih plača stranka za zračne prevoze za potovanja iz Skupnosti[,] označevati končno ceno, vključno z vsemi davki, prispevki in pristojbinami. […]“

6 Člen 2 te uredbe določa:

„Za namene te uredbe:

[…]

18. ‚letalske prevoznine' pomenijo cene, izražene v eurih ali lokalni valuti, ki jih morajo plačati potniki letalskim prevoznikom ali njihovim zastopnikom ali drugim prodajalcem kart za zračni prevoz zadevnih potnikov, in kakršne koli pogoje, pod katerimi te cene veljajo, vključno s plačili in pogoji, ki so ponujeni agenciji in drugim pomožnim službam;

[…]"

7 Člen 22 navedene uredbe, naslovljen „Prosto določanje cen", v odstavku 1 določa:

„Ne glede na člen 16(1) letalski prevozniki Skupnosti in, na podlagi vzajemnosti, letalski prevozniki tretjih držav prosto določajo letalske prevoznine in tarife za letalske prevoze v Skupnosti."

8 Člen 23 te uredbe, naslovljen „Obveščanje in enaka obravnava", v odstavku 1 določa:

„Letalske prevoznine in tarife, ki so na voljo javnosti, zajemajo pogoje, ki veljajo, kadar so ponujene ali objavljene v kakršni koli obliki, vključno na spletu, za zračni prevoz z letališč na ozemlju držav članic, za katere velja Pogodba. Končna cena letalske prevoznine in tarife je vedno navedena in označuje ceno, ki se plača, z vsemi davki, prispevki, dodatnimi dajatvami in pristojbinami, ki so neizogibni in predvidljivi v času objave. Poleg navedbe končne cene, je navedeno vsaj še naslednje:

(a) letalska prevoznina ali tarifa;

(b) davki;

(c) letališke pristojbine, in

(d) ostali prispevki, dodatne dajatve ali pristojbine, zlasti tiste, povezane z varnostjo ali gorivom,

če so bile postavke iz [člena 23(1), tretji stavek, točke (b), (c) in (d)] dodane letalskim prevozninam ali tarifam. Možnost doplačila se sporoči na jasen, pregleden in nedvoumen način ob začetku kupovanja vozovnic, kupec pa sam izbere možnost doplačila."

Nemško pravo

9 Člen 307(1) in (2) Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari (v nadaljevanju: BGB), določa:

„(1) Določbe v splošnih pogodbenih pogojih so brez učinka, če uporabnikovega sopogodbenika v nasprotju z načelom vestnosti in poštenja postavijo v nesorazmerno slabši položaj. […]

(2) Nesorazmerno slabši položaj se ob dvomu domneva, če določba

1. ni združljiva z bistveno idejo zakonske ureditve, od katere odstopa, ali

2. omejuje bistvene pravice ali obveznosti, ki izhajajo iz narave pogodbe, tako da je ogroženo doseganje namena pogodbe."

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

10 Bundesverband je 26. aprila 2010 na spletnem mestu družbe Air Berlin opravilo simulacijo rezervacije enosmernega leta z letališča Berlin-Tegel (Nemčija) v Köln (Nemčija). V prvem koraku rezervacije se je prikazala preglednica s seznamom mogočih letalskih povezav po različnih cenah. Po izbiri ene od letalskih povezav je bil v preglednici, ki je vsebovala različne postavke in njihove cene, pod rubriko „Davki in pristojbine“ naveden znesek 3 EUR. Pri drugi simulaciji rezervacije, ki jo je Bundesverband na tem istem spletnem mestu opravilo 20. junija 2010 za povratni let z letališča Berlin-Tegel v Frankfurt na Majni (Nemčija), se je v rubriki „Davki in pristojbine“ prikazal znesek 1 EUR.

11 Po mnenju Bundesverband so bili davki in pristojbine, kot so bili navedeni na spletnem mestu družbe Air Berlin, veliko nižji od tistih, ki jih mora letalska družba dejansko plačati v skladu s seznamom letaliških pristojbin zadevnih letališč, in so bili zato zavajajoči za potrošnike. Bundesverband, ki je menilo, da je to prikazovanje v nasprotju s členom 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008, je pri Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu, Nemčija) vložilo tožbo za opustitev te prakse.

12 V okviru te tožbe je Bundesverband prav tako izpodbijalo zakonitost določila iz točke 5.2 splošnih pogojev poslovanja družbe Air Berlin, dostopnih na njenem spletnem mestu (v nadaljevanju: splošni pogoji poslovanja), ki določa, da družba Air Berlin iz zneska, ki bi ga morala vrniti potniku, kadar ta rezervacije leta ne izkoristi ali jo odpove, odšteje znesek 25 EUR na rezervacijo in na potnika kot strošek obdelave. Bundesverband je pojasnilo, da to določilo krši člen 307 BGB, ker sopogodbenike letalske družbe postavlja v nesorazmerno slabši položaj. Dodalo je, da družba Air Berlin za izpolnitev zakonske obveznosti ne bi smela zaračunavati posebnih stroškov.

13 Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) je ugodilo tožbi Bundesverband in družbi Air Berlin naložilo – in ji za neizpolnitev zagrozilo s sankcijami – prvič, naj v rubriki „Davki in pristojbine“ pri prikazovanju cene letov na svojem spletnem mestu preneha navajati zneske, ki ne ustrezajo tistim, ki jih mora ta letalska družba dejansko plačati, in drugič, točko 5.2 črtati iz svojih splošnih pogojev poslovanja.

14 Ker je bila pritožba, ki jo je družba Air Berlin vložila pri Kammergericht Berlin (višje deželno sodišče v Berlinu, Nemčija), zavrnjena, je ta družba vložila revizijo pri Bundesgerichtshof (zvezno sodišče, Nemčija).

15 Bundesgerichtshof (zvezno sodišče) se na prvem mestu sprašuje, kako je treba razlagati člen 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008. To sodišče namreč glede na sodno prakso Sodišča dvomi o skladnosti prikazovanja cen na spletnem mestu družbe Air Berlin z zahtevami, ki jih nalaga ta določba.

16 Navedeno sodišče želi na drugem mestu dobiti pojasnila glede razlage člena 22(1) te uredbe, da bi ugotovilo, ali lahko pravilo iz te določbe, v skladu s katerim letalski prevozniki prosto določajo letalske prevoznine in tarife za letalske prevoze v Uniji, utemelji to, da se na podlagi splošnih pogojev poslovanja družbe Air Berlin naložijo posebni stroški potnikom, ki rezervacije leta niso izkoristili ali so jo odpovedali.

17 V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba določbo člena 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da so letalski prevozniki pri objavljanju letalskih prevoznin dolžni navesti dejanske zneske davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin iz točk od (b) do (d) in jih zato ne smejo delno vključiti v letalske prevoznine iz točke (a) te določbe?

2. Ali je treba določbo člena 22(1) Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da nasprotuje uporabi nacionalne ureditve o pravu splošnih pogojev poslovanja, ki ima podlago v pravu Unije in v skladu s katero strankam, ki ne izkoristijo rezervacije letalske vozovnice ali jo odpovejo, ni mogoče zaračunati posebnih stroškov obdelave?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

18 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem sprašuje, ali je treba člen 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da so letalski prevozniki pri objavljanju letalskih prevoznin dolžni navesti dejanske zneske davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin iz člena 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), te uredbe in zato teh postavk ne smejo delno vključiti v letalske prevoznine iz člena 23(1), tretji stavek, točka (a), navedene uredbe.

19 Člen 23(1), drugi stavek, Uredbe št. 1008/2008 določa, da je pri objavi, vključno po spletu, letalskih prevoznin in tarif, ki so na voljo javnosti, „[k]ončna cena, ki se plača, […] vedno navedena in vključuje letalsko prevoznino ali tarifo, ki se uporabi, z vsemi davki, prispevki, dodatnimi dajatvami in pristojbinami, ki so neizogibni in predvidljivi v času objave“. Člen 23(1), tretji stavek, te uredbe določa, da morajo biti poleg navedbe končne cene navedeni še letalska prevoznina ali tarifa, davki, letališke pristojbine in ostali prispevki, dodatne dajatve ali pristojbine, zlasti tiste, povezane z varnostjo ali gorivom, če so bile te postavke dodane letalskim prevozninam ali tarifam.

20 Po mnenju družbe Air Berlin letalski prevozniki niso dolžni posebej navesti zneska davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin, naštetih v členu 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), Uredbe št. 1008/2008, če so te postavke vključene v letalsko prevoznino, navedeno v členu 23(1), tretji stavek, točka (a), te uredbe. Družba Air Berlin namreč meni, da je le končna cena odločilna za to, da se stranki omogoči primerjava različnih cen, ki jih ponujajo različni letalski prevozniki.

21 Bundesverband, nemška vlada in Evropska komisija pa trdijo, da člen 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 letalske prevoznike zavezuje k navedbi različnih komponent končne cene.

22 Spomniti je treba, da je treba za razlago določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi njen kontekst in cilje, ki se želijo doseči z ureditvijo, katere del je (sodba z dne 19. julija 2012, ebookers.com Deutschland, C-112/11, EU:C:2012:487, točka 12 in navedena sodna praksa).

23 Iz besedila člena 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 je razvidno, da obveznost navedbe vsaj letalske prevoznine ter davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin, če so bile te postavke dodane letalskim prevozninam, dopolnjuje obveznost navedbe končne cene, ki izhaja iz člena 23(1), drugi stavek, te uredbe (glej v tem smislu sodbo z dne 15. januarja 2015, Air Berlin, C-573/13, EU:C:2015:11, točka 44).

24 Zato naj v nasprotju s trditvami družbe Air Berlin, zlasti s sklicevanjem na uvodno izjavo 16 Uredbe št. 1008/2008, letalski prevoznik, ki bi zgolj navedel končno ceno, ne bi izpolnjeval zahtev člena 23(1), tretji stavek, te uredbe, saj te nalagajo, da je treba navesti zneske različnih postavk, ki sestavljajo to ceno.

25 Tega sklepa ne omaja trditev družbe Air Berlin, da samo besedilo člena 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 zavezuje letalske prevoznike k navedbi postavk, naštetih v členu 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), te uredbe le, „če so bile [te] postavke […] dodane letalskim prevozninam“, ne pa, če so bile v navedene prevoznine vključene.

26 Člen 2, točka 18, Uredbe št. 1008/2008, ki opredeljuje pojem „letalske prevoznine“, namreč ne omenja davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin kot postavk, vključenih v navedene prevoznine. Iz tega sledi, da letalski prevozniki teh postavk ne smejo vključiti v letalske prevoznine, ki so jih na podlagi člena 23(1), tretji stavek, točka (a), te uredbe dolžni navesti.

27 V nasprotju s trditvami družbe Air Berlin naj taka razlaga člena 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 ne bi povzročila, da bi bil tej določbi odvzet smisel. Namen dela stavka „če so bile postavke iz [člena 23(1), tretji stavek, točke (b), (c) in (d)] dodane letalskim prevozninam“ je očitno namreč razlikovati med primerom, v katerem letalski prevozniki izberejo, da te postavke zaračunajo strankam, in primerom, v katerem izberejo, da bodo te postavke sami krili, pri čemer obveznost navedbe navedenih postavk obstaja le v prvem primeru.

28 Iz zgoraj navedenega izhaja, da mora biti stranka z različnimi postavkami, ki sestavljajo končno ceno, ki jo je treba plačati, in ki so navedene v členu 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008, vedno seznanjena, in sicer do višine zneskov, ki jih te predstavljajo v tej končni ceni.

29 Ta razlaga je podprta s preučitvijo tako ciljev, ki jim sledi zakonodaja, katere del je zadevna določba iz postopka v glavni stvari, kot njenega konteksta.

30 Cilj člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008 je predvsem zagotoviti obveščanje in preglednost cen zračnih prevozov z letališč na ozemlju držav članic in s tem prispevati k varstvu strank, ki uporabljajo te storitve. Glede tega določa obveznost obveščanja in preglednosti v zvezi, med drugim, s pogoji, ki veljajo za letalske prevoznine, končno ceno, letalskimi prevozninami, slednjim dodanimi neizogibnimi in predvidljivimi elementi cene ter možnostmi doplačil za storitve, ki dopolnjujejo storitev zračnega prevoza (sodba z dne 18. septembra 2014, Vueling Airlines, C-487/12, EU:C:2014:2232, točka 32).

31 Cilj obveščanja in preglednosti cen pa ne bi bil dosežen, če bi se člen 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 razlagal tako, da daje letalskim prevoznikom izbiro glede tega, ali bodo davke, letališke pristojbine in ostale prispevke, dodatne dajatve in pristojbine vključili v letalske prevoznine ali bodo te različne postavke navedli posebej.

32 Poleg tega bi drugačna razlaga člena 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 tej določbi odvzela vsakršen polni učinek. Na eni strani bi namreč delna vključitev postavk iz člena 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), Uredbe št. 1008/2008 v letalske prevoznine povzročila, da bi bili navedeni le zneski, ki ne bi imeli zveze z resničnostjo. Na drugi strani bi popolna vključitev teh postavk v letalske prevoznine povzročila, da bi bil lahko znesek, naveden kot letalska prevoznina, enak končni ceni, ki jo je treba plačati. Obveznost navedbe končne cene, ki jo je treba plačati, pa je že določena v členu 23(1), drugi stavek, te uredbe.

33 Nazadnje je treba preučiti trditev družbe Air Berlin, da navedba dejanskih zneskov postavk iz člena 23(1), tretji stavek, točki (c) in (d), Uredbe št. 1008/2008 ni mogoča, ker naj ti zneski ob rezervaciji leta ne bi bili znani.

34 V zvezi s tem je treba poudariti, da mora stranka ob nakupu vozovnice plačati končno, ne pa začasno ceno. Zato velja, da čeprav je lahko znesek nekaterih prispevkov ali nekaterih dodatnih dajatev ali pristojbin, kot so tiste, povezane z gorivom – kot trdi družba Air Berlin – znan šele po opravljenem letu in včasih šele več mesecev po tem letu, pa zneski davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin iz člena 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), Uredbe št. 1008/2008, ker jih mora stranka plačati, ustrezajo oceni letalskega prevoznika ob rezervaciji leta.

35 V tem smislu člen 23(1), drugi stavek, Uredbe št. 1008/2008 poleg tega določa, da so komponente končne cene, ki jo plača stranka, poleg letalske prevoznine ali tarife vsi davki, prispevki, dodatne dajatve in pristojbine, ki so „predvidljivi v času objave“.

36 Glede na vse navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 23(1), tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da morajo letalski prevozniki pri objavljanju letalskih prevoznin ločeno navesti zneske, ki jih stranke dolgujejo iz naslova davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin iz člena 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), te uredbe, in zato teh postavk ne morejo niti delno vključiti v letalsko prevoznino iz člena 23(1), tretji stavek, točka (a), navedene uredbe.

Drugo vprašanje

37 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 22(1) Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da nasprotuje temu, da uporaba nacionalnega predpisa, s katerim je prenesena Direktiva 93/13, lahko pripelje do razglasitve ničnosti določila iz splošnih pogojev poslovanja, ki dopušča zaračunavanje posebnih pavšalnih stroškov obdelave strankam, ki rezervacije leta niso izkoristile ali so jo odpovedale.

38 Predložitveno sodišče meni, da točka 5.2 splošnih pogojev poslovanja, ki določa, da se ob odpovedi rezervacije leta po ugodnejši ceni ali nevkrcanju na tak let zaračuna 25 EUR na potnika in rezervacijo kot stroške obdelave, stranke družbe Air Berlin postavlja v nesorazmerno slabši položaj in je v skladu s členom 307(1) BGB brez učinka.

39 Predložitveno sodišče prav tako pojasnjuje, da člen 307(1), prvi stavek, in člen 307(2), točka 1, BGB v nemško pravo prenašata člen 3(1) in člen 6(1), prvi del prvega stavka, Direktive 93/13.

40 V zvezi s tem družba Air Berlin v pisnem stališču navaja, da sta se nemško prvostopenjsko in pritožbeno sodišče za ugotovitev nepoštenosti določila iz točke 5.2 splošnih pogojev poslovanja oprli izključno na nacionalno pravo, in ne na pravo Unije.

41 Spomniti je treba, da je v okviru predhodnega odločanja Sodišče pristojno zgolj za odločitev o razlagi ali veljavnosti prava Unije glede na dejansko in pravno stanje, kot ga je opisalo predložitveno sodišče, da bi temu sodišču dalo koristne napotke za razrešitev spora, ki mu je predložen (glej v tem smislu sodbo z dne 27. aprila 2017, A-Rosa Flussschiff, C-620/15, EU:C:2017:309, točka 35).

42 V teh okoliščinah je treba na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti izhajajoč iz premise, iz katere izhaja predložitveno sodišče, da nacionalna zakonodaja za zaščito potrošnikov pred nepoštenimi praksami, in sicer člen 307 BGB, na podlagi katerega predložitveno sodišče šteje določilo iz točke 5.2 splošnih pogojev za nepošteno, temelji na pravu Unije, ker se s to zakonodajo prenaša Direktiva 93/13.

43 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali je treba glede na sodbo z dne 18. septembra 2014, Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:2232) šteti, da pravica do prostega določanja letalskih prevoznin, ki jo imajo letalski prevozniki na podlagi člena 22(1) Uredbe št. 1008/2008, nasprotuje temu, da se nacionalna zakonodaja, s katero je opravljen prenos prava Unije s področja varstva potrošnikov, uporabi za tako določilo.

44 Ne da bi se bilo treba izreči glede vprašanja, ali pavšalni stroški obdelave, določeni v določilu 5.2 splošnih pogojev poslovanja, spadajo pod pojem „letalska prevoznina“ v smislu Uredbe št. 1008/2008 in ali s tem za to določilo velja pravica do prostega določanja cen, navedena v členu 22(1) te uredbe, je treba poudariti, da je namen Direktive 93/13 v skladu z njenim členom 1(1) približati zakone in druge predpise držav članic o nepoštenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom. Gre torej za splošno direktivo za varstvo potrošnikov, ki se uporablja v vseh gospodarskih sektorjih. Namen te direktive ni omejiti pravico letalskih prevoznikov do prostega določanja cen, temveč državam članicam naložiti, da določijo mehanizem, ki zagotavlja, da se morebitna nepoštenost vsakršnega pogodbenega pogoja, ki ni bil

dogovorjen posamično, lahko nadzoruje zaradi varstva, ki ga je treba zagotavljati potrošniku, ker je ta v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, točka 51 in navedena sodna praksa).

45 V tem okviru bi se lahko neuporaba navedene direktive na področju zračnih prevozov, ki ga ureja Uredba št. 1008/2008, dopustila le, če bi bila ta neuporaba jasno opredeljena z določbami te uredbe. Vendar ne besedilo člena 22 navedene uredbe št. 1008/2008, ki se nanaša na prosto določanje cen, ne besedilo drugih določb navedene uredbe ne omogoča takega sklepa, čeprav je Direktiva 93/13 ob sprejetju te uredbe že veljala.

46 Prav tako ni mogoče iz cilja, ki se uresničuje s členom 22(1) Uredbe št. 1008/2008, sklepati, da za pogodbe o zračnem prevozu ne bi veljala splošna pravila o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi pogoji.

47 Komisija v zvezi s tem pravilno poudarja, da je prosto določanje cen iz člena 22 Uredbe št. 1008/2008 rezultat postopne odprave nadzora nad cenami, ki ga izvajajo države članice, da bi se sektor odprl za konkurenco. Kot je poudaril generalni pravobranilec Y. Bot v točki 27 sklepnih predlogov v zadevi Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:27), je bil cilj liberalizacije trga zračnih prevozov doseči večjo raznolikost ponudbe in nižje cene v korist potrošnikov. Tako je bilo v peti uvodni izjavi Uredbe Sveta (EGS) št. 2409/92 z dne 23. julija 1992 o prevozninah in tarifah za zračni prevoz (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 1, str. 427), ki je bila razveljavljena z Uredbo št. 1008/2008, navedeno, da je smiselno, „da se prosto oblikovanje cen dopolnjuje z ustreznimi zaščitnimi ukrepi za varstvo interesov potrošnikov in industrije“.

48 Sodba z dne 18. septembra 2014, Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:2232), ne pripelje do drugačnega sklepa. V tej sodbi je Sodišče štelo, da člen 22(1) Uredbe št. 1008/2008 nasprotuje zakonodaji, kot je bila sporna v tej zadevi, katere namen je bil letalske prevoznike zavezati, da v vseh okoliščinah opravijo prevoz prtljage, ki so jo potniki prijavili, ne da bi za ta prevoz lahko zahtevali doplačilo. Sodišče pa ni nikjer navedlo, da prosto določanje cen na splošno nasprotuje uporabi kakršnih koli pravil o varstvu potrošnikov. Ravno nasprotno, Sodišče je navedlo, da pravo Unije, brez poseganja v uporabo, med drugim, pravil s področja varstva potrošnikov, ne nasprotuje temu, da države članice urejajo vidike, ki se nanašajo na pogodbo o zračnem prevozu, zlasti da bi zaščitile potrošnike pred nepoštenimi praksami, če se s tem ne posega v določbe o določanju cen iz Uredbe št. 1008/2008 (glej v tem smislu sodbo z dne 18. septembra 2014, Vueling Airlines, C-487/12, EU:C:2014:2232, točka 44).

49 Iz navedene sodbe torej ni mogoče sklepati, da člen 22(1) Uredbe št. 1008/2008 nasprotuje uporabi nacionalne zakonodaje, s katero je opravljen prenos določb prava Unije s področja varstva potrošnikov, kakršne so določbe Direktive 93/13.

50 Iz navedenih preudarkov izhaja, da prosto določanje cen zračnih prevozov v Uniji, zapisano v členu 22(1) Uredbe št. 1008/2008, ne ovira uporabe take nacionalne zakonodaje za določila pogodb o zračnem prevozu.

51 Nasproten odgovor bi povzročil, da bi se potrošnikom odvzele pravice, ki jih imajo na podlagi Direktive 93/13 s področja določanja cen zračnih prevozov, in da bi se letalskim prevoznikom omogočilo, da bi lahko brez kakršnega koli nadzora v pogodbe, sklenjene s potniki, vključili nepoštene pogoje o določanju cen.

52 Glede na navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 22(1) Uredbe št. 1008/2008 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da je mogoče na podlagi uporabe nacionalne zakonodaje za prenos Direktive 93/13 razglasiti ničnost določila iz splošnih pogojev poslovanja, ki omogoča zaračunavanje posebnih pavšalnih stroškov obdelave strankam, ki rezervacije leta niso izkoristile ali so jo odpovedale.

Stroški

53 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Člen 23(1), tretji stavek, Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti je treba razlagati tako, da morajo letalski prevozniki pri objavljanju letalskih prevoznin ločeno navesti zneske, ki jih stranke dolgujejo iz naslova davkov, letaliških pristojbin in ostalih prispevkov, dodatnih dajatev ali pristojbin iz člena 23(1), tretji stavek, točke od (b) do (d), te uredbe, in zato teh postavk ne morejo niti delno vključiti v letalsko prevoznino iz člena 23(1), tretji stavek, točka (a), navedene uredbe.**

2. **Člen 22(1) Uredbe št. 1008/2008 je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da je mogoče na podlagi uporabe nacionalne zakonodaje za prenos Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah razglasiti ničnost določila iz splošnih pogojev poslovanja, ki omogoča zaračunavanje posebnih pavšalnih stroškov obdelave strankam, ki rezervacije leta niso izkoristile ali so jo odpovedale.**

Podpisi